

Trafikföringsprinciper i byggskedet – Arbetshandledning

Inledning

Vikten av att arbeta tillsammans och övergripande

Göteborg utvecklas just nu i ett rasande tempo som vi inte sett motsvarigheten till på ett halvt sekel. Framkomligheten i centrala Göteborg kommer under flera år att vara begränsad på grund av pågående byggprojekt. Dessa utgörs av infrastrukturprojekt inom Västsvenska paketet, större underhållsprojekt, infrastrukturprojekt inom Trafikverkets, Västtrafiks och Trafikkontorets "ordinarie" verksamhet samt exploateringsprojekt. Störningarna i framkomligheten kommer dessutom att uppträda i ett skede då ambitionen är att uppnå ett förändrat resande, med högre andel resenärer inom kollektivtrafiken samt gående och cykel.

I målbilden för Göteborgs framkomlighet anges att "Det ska vara enkelt, trafiksäkert och pålitligt att nå sin destination under byggtiden". I målbilden ingår att trafikanterna kan behöva byta färdmedel, tid för resa eller färdväg samt att resan kan ta längre tid än nu, men trafikanten skall kunna lita på att det tar en viss tid, vid en viss tidpunkt med ett visst färdmedel.

Göteborg ska även under den intensiva bygg- och stadsutvecklingsperioden vara en attraktiv och fungerande stad för boende, besökare och näringsliv – vilket omfattar såväl mindre verksamheter i centrala Göteborg som större industrier utanför. Tillgängligheten för medarbetare, kunder och näringslivets transporter måste säkerställas.

Vikten av samplanering har ökat dramatiskt, vilket ställer stora krav på projekten och samordningen dem emellan. Insikten om att vi behöver ta hänsyn till varandra (andra projekt) och värna staden och alla som lever i, verkar i och besöker staden är avgörande för om och hur väl vi kommer att lyckas. Nu gäller det att lyfta blicken och se till stadens och människornas bästa.

För att kunna bedöma framkomligheten och tillgängligheten till, i och genom staden över ett större geografiskt område krävs underlag från **alla** trafikpåverkande projekt, så kallade trafikföringsprinciper. Underlaget ska visa det planerade arbetsområdet och hur samtliga trafikslag är tänka att ledas förbi/genom projektets olika skeden m.a.p. tillgänglighet och framkomlighet. Mer om detta längre fram.

SAMKO:s roll

Samordning och Koordinering av trafik under byggtid (SAMKO) är en funktion i KomFram Göteborg (tidigare benämnt Trafik 2016) och utgörs av representanter från Trafikverket, Västtrafik och Trafikkontoret Göteborgs Stad. Gruppen har upprättats för att samordna och koordinera projekt i syfte att minimera problemen för trafikanter, transportörer och andra intressenter som berörs av projekten i och kring Göteborg. SAMKO:s uppdrag innefattar alla byggprojekt, drift- och underhållsåtgärder, stadsutvecklingsprojekt, bostadsbyggande, evenemang och olika privata och kommunala bolags åtgärder som kan ha påverkan på framkomligheten på gata och i väg-, spårväg- och järnvägsnätet i Göteborg med omnejd. Uppdraget omfattar projektens alla skeden från initiering och planering/vägplan till genomförande/byggande och inkluderar även Mobility Management i byggskedet (utformning, kollektivtrafikutbud, styrning och information).

Samordningen sker genom att SAMKO i samverkan med berörda projekt/projektledare samplanerar projekten i tid och rum samt följer upp projektens genomförande och vid behov fattar beslut om förändringar i samverkan med berörda projekt/projektledare. Gruppens arbete ska ses som en samordnande och stödjande funktion för projekten med respekt för att det är projektledarna som äger respektive projekt. Frågor som inte kan lösas inom gruppen, med projekten, de ordinarie linjeverksamheternas eller övriga grupper, lyfts till ledningsgruppen för KomFram Göteborg.

SAMKO:s arbete ska ses som en samordnande och stödjande funktion för projekten

En av SAMKO:s uppgifter är att genomföra övergripande trafikflödessimuleringar s.k. makrosimuleringar för att bedöma hur projekten sammantaget påverkar trafiken i staden. Dessa analyser bygger på projektens egna trafikföringsprinciper.

SAMKO arbetar också med att ta fram riktlinjer för gång, cykel, kollektivtrafik och gods som projekten ska följa. I riktlinjerna beskrivs principerna för hur varje trafikslag ska ledas om eller igenom byggarbetsplatsen. Riktlinjerna används som stöd i planeringsfasen medan regelverket används i senare skede för att ta fram TA-planer.

Syftet med trafikföringsprinciper

Syftet med att ta fram trafikföringsprinciper är att:

1. Säkerställa tillgängligheten i närområdet (hur når man samtliga adresser/gator/målpunkter).
2. Säkerställa framkomligheten för samtliga trafikslag i närområdet.
3. Visa vilka och hur stora kapacitetsinskränkningar som behöver göras under byggskedet för samtliga trafikslag så att SAMKO bl.a. kan göra övergripande analyser.
4. Visa hur en inskränkning av framkomligheten och/eller tillgängligheten påverkar trafiksystemet i ett större område så att SAMKO bl.a. kan göra övergripande analyser.
5. Upptäcka och tydliggöra problem med enskilda platser/stråk.
6. Skapa ett projektövergripande verktyg som underlättar samverkan mellan projekten och mellan projekten och SAMKO.
7. Skapa ett projektövergripande verktyg som underlättar analys och kommunikation.

Vad innehåller trafikföringsprinciper?

Centrala Göteborg/Komplex trafiksituation

Trafikföringsprinciper för projekt i centrala Göteborg eller för platser utanför centrala Göteborg med komplex trafiksituation innehåller fyra delar. Dessa är:

1. En kartbild över närområdet där man illustrerar *tillgängligheten*.
2. En kartbild över närområdet där man illustrerar *framkomligheten*.
3. En kartbild över ett större område där man illustrerar vilka effekter projektet har på *framkomligheten i stort* i trafiksystemet.
4. Ett tillhörande *textdokument* som beskriver de åtgärder man gör i trafiksystemet, vilka effekter åtgärderna får i trafiksystemet samt en beskrivning av eventuella problem inklusive förslag till lösningar.

Område utanför centrala Göteborg

I områden med lägre komplexitet avseende både trafik, antal målpunkter och omledningsvägar så kan trafikföringsprinciper för tillgänglighet och framkomlighet presenteras på ett enklare sätt och på en gemensam kartbild i enlighet med bilaga 4. Fokus ska ligga på att illustrera framkomlighet och tillgänglighet för samtliga trafikslag, dock räcker det att leverera en *gemensam kartbild* över närområdet där både tillgänglighet och framkomlighet illustreras.

I de fall då projektet påverkar andra projekt på systemnivå bör även en kartbild över ett större område där man illustrerar vilka effekter projektet har på framkomligheten i stort i trafiksystemet presenteras.

Ett tillhörande *textdokument* som beskriver de åtgärder man gör i trafiksystemet, vilka effekter åtgärderna får i trafiksystemet samt en beskrivning av eventuella problem inklusive förslag till lösningar ska också utarbetas.

Vem tar fram trafikföringsprinciper?

Projektet

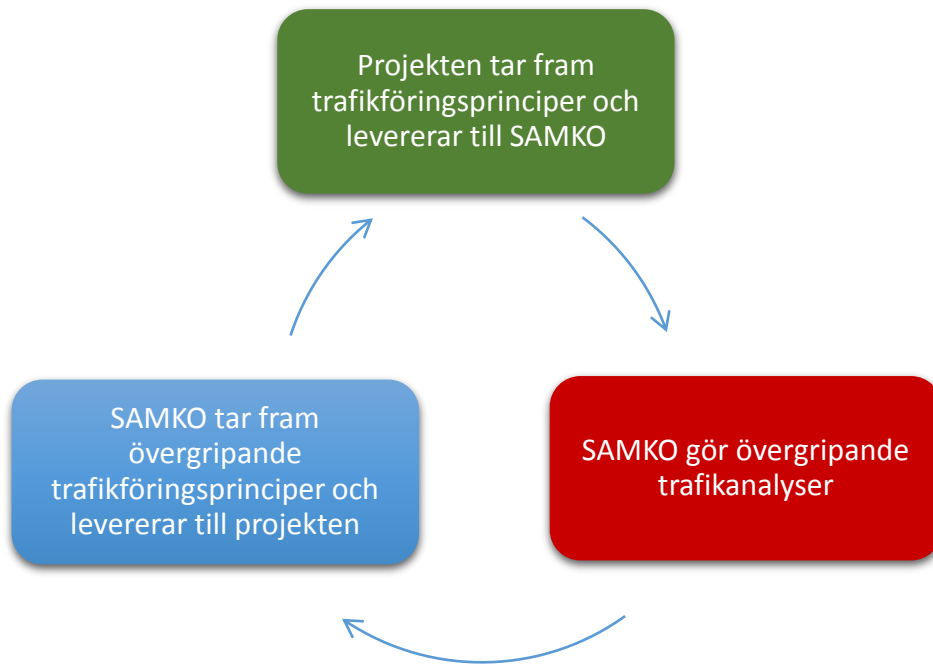
Det är projektens uppgift att ansvara för trafikföringen förbi den egna arbetsplatsen. Det är också projektet som bekostar framtagandet av trafikföringsprinciperna.

Om flera projekt verkar inom ett område eller längs ett stråk ska en gemensam trafikföringsprincip presenteras för SAMKO. Detta för att bättre kunna visa och bedöma de samlade effekterna av omläggningar. Vid flera byggskedan/etapper ska separata kartor för respektive skede redovisas.

Frågor som projektet/projektet inte kan lösa själva ska diskuteras med SAMKO. Exempel på frågor är sådant där det råder intressekonflikter, där frågeställningen är alltför komplex eller att lösningar på problemet ligger utanför projektens mandat eller geografiska arbetsområde. SAMKO kan då hjälpa till med t.ex. prioriteringar, utredningar och liknande. I frågor där man inte finner samsyn kommer SAMKO att lyfta dessa till KomFrams projektledning och därefter, om nödvändigt, till KomFrams ledningsgrupp.

SAMKO

SAMKO ansvarar för att ta fram övergripande trafikföringsprinciper där viktiga stråk i staden utpekats för respektive trafikslag och där det beskrivs vilken kapacitet som krävs i främst bil- och kollektivtrafikvägnätet. De övergripande trafikföringsprinciperna kan komma att påverka projektet i form av att de kommer att behöva hantera mer eller mindre trafik än i dagsläget. Trafikföringen vid eller i närheten av ett arbetsplatsområde kan också komma att ändras jämfört med dagsläget. Det kan exempelvis betyda att körriktningar, antal körfält, svängrelationer och liknande kan ändras.

Vem har nytta av trafikföringsprinciper?

Nyttan för medborgaren

I första hand är det alla som lever i, verkar i och besöker staden som får den slutgiltiga nyttan av att vi arbetar med trafikföringsprinciper. Framkomligheten är viktig. Störningar innebär tidsförluster, extrakostnader och större miljöbelastning. Syftet att planera för framkomlighet och tillgänglighet är att bevara/skapa en attraktiv stad dit folk vill komma och där de vill vara. På så sätt upprätthålls förutsättningarna för en hälsosam ekonomi för staden och dess näringsidkare.

Trafikföringsprinciperna som tas fram av projekten är basen för att kunna analysera trafiksystemet på en övergripande nivå. På så sätt kan vi planera trafikstrukturen på bästa sätt.

Nyttan för projekten

Genom att projekten arbetar med trafikföringsprinciper kommer de att:

- skapa en säkrare arbetsplats
- skapa förutsättningar för framkomligheten för distributioner in till och ut ur arbetsområdet
- öka sin kunskap om närområdet och trafikstrukturen och därigenom skapa bättre lösningar för trafikanten
- vara bättre förberedda för oförutsedda händelser som påverkar trafiksystemet och därmed projekten
- skapa arbetssätt och kontaktytor som underlättar trafikomläggningar i senare skeden

Genom att vi tillsammans skapar en god kunskap av hur stadens trafikanät fungerar även under byggtid står vi mycket starkare rustade att ta hand om och hantera oförutsedda problem som kommer uppstå i trafiksystemet.

Vikten av trafikföringsprinciper för senare skeden

Trafikföringsprinciperna ska inte bara användas av SAMKO för systemstudier utan också ligga till grund för entreprenörernas arbete med TA-planer. Avvikelser från de överenskomna principerna ska inte göras utan godkännande av SAMKO eftersom det skulle kunna innebära stora konsekvenser för framkomligheten och/eller tillgängligheten i hela Göteborg. Trafikföringsprinciperna kommer att ligga till grund för bedömningen av starttillstånd där detta är aktuellt. Väl genomarbetade trafikföringsprinciper kommer vara avgörande för att kunna upprätthålla en fortsatt kort handläggningstid, trots att komplexiteten både i projekten och i stadens trafiksystem ökar.

Arbeta med framförhållning

Genom att i god tid leverera in material till SAMKO finns det större möjligheter att tillgodose projektens önskemål avseende trafikföringen. Exempelvis kanske det finns lösningar så att trafiken kan omledas en bit bort från projektet och således inte belasta arbetsplatsområdet. Ett annat exempel kan vara att en komplicerad sväng rörelse kan tas bort för att tillgängligheten kan lösas på annat sätt. Ju tidigare den här typen av önskemål framförs desto större möjlighet att uppfylla dem. För större justeringar i trafiksystemet behövs det tid att analysera och utvärdera effekterna som uppkommer. Med hänsyn till att så många projekt verkar under samma tidsperiod är behovet av övergripande analyser större än vad vi är vana vid. Det är därför viktigt att vi har en ömsesidig respekt för varandras arbetssätt, kompetensområden och tidplaner.

I projekt som får stor påverkan på trafiken rekommenderas att ta kontakt med SAMKO i tidigt skede för att gemensamt komma fram till så bra trafiklösningar som möjligt.

Arbetsgång/Instruktion

Trafikföringsprinciperna ska bygga på

- Västsvenska paketets mål
- riktlinjerna som finns framtagna för respektive trafikslag

Kartbilder – Centrala Göteborg/Komplex trafiksituation

Tillgänglighet (se bilaga 1)

Syftet med denna ritning är att säkerställa att tillgängligheten i närområdet för samtliga trafikslag upprätthålls.

1. Redovisa målpunkter så som exempelvis parkeringar, handel, hotell, idrotts- /nöjesanläggningar, inrättningar, skola/förskola och liknande.
2. Redovisa trafikföring för respektive trafikslag enligt legend i bilaga 1 samt om/var det är blandtrafik.
3. Redovisa eventuella avstängningar
4. Markera problempunkter och komplettera med textbubblor på ritning

Huvuddragen i trafikföringen beskrivs i textbilaga liksom problempunkterna. Eventuella förslag på åtgärder beskrivs.

Analysunderlag framkomlighet/kapacitet (bilaga 2 och 3)

Analysunderlaget redovisas med två kartbilder och beskriver kapaciteten främst för biltrafiken i syfte att utgöra underlag för systemövergripande trafikanalyser. Om det sker inskränkningar i andra trafikslags kapacitet ska detta redovisas.

För närområdet (bilaga 2):

1. Redovisa målpunkter på samma sätt som för tillgänglighet (se ovan).
2. Redovisa uppgifter om "dagens" trafikmängd i siffror
3. Redovisa där det är möjligt en bedömning av vilka gator som kommer att påverkas av mer eller mindre trafik enligt legend i bilaga 2.
4. Redovisa antal körfält per riktning med hjälp av korta pilar

På systemnivå (bilaga 3):

1. Redovisa gator med kollektivtrafik enligt legend i bilaga 3.
2. Redovisa där det är möjligt en bedömning av vilka gator som kommer att påverkas av mer eller mindre trafik i ett större område enligt legend i bilaga 3.

I bilaga 2 och 3 redovisas exempel på trafikföringsprinciper för framkomlighet/kapacitet.

Kartbilder – Område utanför centrala Göteborg

Vid förenklade trafikföringsprinciper kan tillgänglighet och framkomlighet presenteras en gemensam kartbildkarta för närområdet i enlighet med bilaga 4. Samma uppgifter som i bilaga 1, 2 och 3 ska redovisas, dvs. kartan ska visa vilka och hur stora kapacitetsinskränkningar (avsmalnade körfält, avstängningar och hastighetssänkningar) projektet planerar, flytt av hållplatser, målpunkter i närområdet, mm.

Textdokument

Trafikföringsprinciperna kommer i de flesta fall, både för projekt i centrala Göteborg samt för de utanför, behöva kompletteras med ett textdokument. Endast vid enklare trafikomläggningar med mindre trafikpåverkan kan det vara aktuellt att inte ha ett tillhörande pm.

Textdokumentet bör minst innehålla följande:

1. Kort redogörelse för i vilket skede projektet befinner sig, ev. kompletterad med tidplan.
2. Kortfattad beskrivning av antal trafiketapper och huvuddragen i trafikföringen för respektive etapp. Redogör särskilt för spåravstängningar.
3. Beskrivning av hur trafiken hanteras mellan de olika etapperna. Redogör särskilt för spåravstängningar.
4. Beskrivning av vilka begränsningar i trafiksystemet som projektet åstadkommer under respektive etapp m.a.p. framkomlighet och tillgänglighet för respektive trafikslag.
5. Beskrivning av vilken bedömd effekt ovanstående begränsningar kan ha i trafiksystemet.
6. Beskrivning av eventuella problem som behöver studeras/förankras ytterligare samt förslag på lösning om sådan finns.

Leverans

Det är viktigt att projekten levererar utkast till trafikföringsprinciper i ett tidigt skede. Detta för att SAMKO ska kunna ta hänsyn till projektens påverkan i de övergripande analyserna men också för att det ska finnas utrymme att justera trafikföringsprinciperna om detta bedöms nödvändigt.

Trafikföringsprinciperna levereras till SAMKO-representanter i respektive organisation.

Vilket medie som projekten väljer att skapa kartunderlaget i är valfritt (AutoCad, Illustrator, handskisser....). Redovisningen till SAMKO bör vara i PDF-format, alternativt annat lättillgängligt bildformat så som exempelvis JPEG. Textdokumentet bör vara i PDF-format.

Bilagor – ritningsmall

Bifogat finns tre bilagor som illustrerar det kartmaterial som trafikföringsprinciperna utgörs av. Dessa exempel är framtagna för att öka förståelsen i projekten för vilken produkt som ska levereras till SAMKO. Exemplet i bilaga 1, 2 och 3 är hämtat från Korsvägen. Observera att detta endast är ett *exempel* och inte är illustrationer på hur trafikföringen på Korsvägen kommer att bli under byggskedet. Platsen har valts utifrån att miljön är trafikalt komplex. Ritningsunderlaget ska vara kompletterat med text i en PM. Exemplet i bilaga 4 är ett rent fiktivt exempel.

Bilaga 1: exempel på trafikföringsprinciper för tillgänglighet

Bilaga 2: exempel på trafikföringsprinciper för framkomlighet/kapacitet närområde

Bilaga 3: exempel på trafikföringsprinciper för framkomlighet/kapacitet systemnivå

Bilaga 4: exempel på förenklad trafikföringsprincip